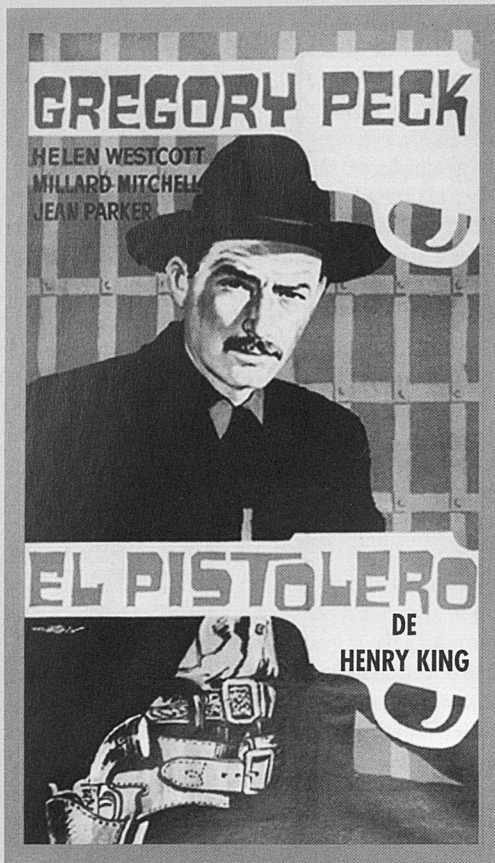

Lluitar contra la llegenda

Carles Sampol

Si hagués de definir ràpidament una pel·lícula com *El pistolero* (*The gunfighter*), de Henry King, no dubtaria en assenyalar, en primer lloc, que es tracta d'un dels *westerns* més claustrofòbics que jo recordi.

I és que ens trobem, des d'un principi, amb una pel·lícula en què tots els signes distintius de la posada en escena, i que són propis del gènere, són totalment absents o, al manco reduïts a la seva mínima expressió. En aquest sentit, i amb molts altres com podem comprovar, el film s'avança a *Solo ante el peligro* (*High noon*), de Fred Zinnemann, pel fet de decidir-se per una austeritat i un minimalisme poc habituals. Gran part del fil argumental d'*El pistolero* transcorre, durant un reduït espai de temps, en l'interior del *saloon* de la localitat de Cayenne, en el qual es refugia el nostre protagonista, Johnny Ringo —un bigotut i tèrbol Gregory Peck— a l'espera de poder reunir-se amb la seva esposa i el seu fill —ambdós viuen sota una identitat falsa i sense saber, el nen, que

el seu pare és un llegenda-ri assassí.

Un assassí, però, en estat de conversió, decidit a deixar de banda el que fins aleshores ha estat la seva vida, la qual cosa no resulta gens senzilla per un personatge cèlebre com Johnny Ringo —i si no que li ho preguntin també a William Munny—, sobretot quan un tracte de fugir de l'estela que arrossega un passat que no deixa d'aparèixer a cada localitat —“*un imbècil que sempre vol matar al més ràpid*”—. Fet, aquest, que evidentment no facilita gens les coses quan un ha de veure que la seva vida està sotmesa a una violència que rebutja però que el persegueix per allà on va i que l'obliga a practicar la incòmoda i desagradable pràctica d'haver de seguir assassinant, aquesta vegada, per tal de sobreviure. Per aquest motiu,

quan Johnny Ringo arriba a Cayenne, no ens trobem amb un cas excepcional i ha d'anar en compte, posant un ull a l'esquena perquè en la seva anterior aturada va haver d'enfrontar-se amb un aspirant a successor i ara els seus germans el persegueixen amb una insaciable set de venjança i l'arribada dels quals a l'encontre del protagonista es produirà d'un moment a l'altre —recorden l'enfrontament en solitari del *marshal* Will Kane, a *High noon*?—.

Així doncs, *El pistolero*, a més de ser un *western* claustrofòbic per mor de l'espai tancat en què es desenvolupa gran part de l'acció, és, en segon lloc, un film angoixant, que, i contràriament allò que es podria pensar degut a la seva manca d'acció, manté l'interès d'un espectador atrapat mitjançant un *tempo* lent i implacable —marcat per l'omnipresent rellotge de pare que hi ha al *saloon*—, aquell que ha de viure Johnny Ringo, mentre espera que el destí dicti la seva irrefutable sentència: o bé el permeti iniciar una nova vida amb la seva famí-

lia, o bé li ajusti els comptes pel simple fet d'exercir el seu instint de supervivència —sinó es presenta abans, una altra vegada, sota la figura d'un aspirant a heroi, en aquest cas, el fanfarró del poble, anomenat Hunt.

Claustrofòbica i angoixant, *El pistolero* arrossega l'espectador, sobretot gràcies al domini que demostra Henry King tant pel que fa a l'espai cinematogràfic com en el domini del ritme d'una narració condensada, en la qual conflueixen de manera admirable passat, present i futur. Però sobretot no es pot qüestionar la precisió d'una pel·lícula que esdevé, en tercer lloc, lacònica, en què al marge de mancar-hi l'acció física, es reciten uns diàlegs d'una concisió aclaparadora, secament precisos i absents de qualsevol retòrica —tal vegada l'ocasió en què Bresson ha guaitat pel *western*—.

Tot junt confecciona una preciosa i lírica paràbola sobre la inutilitat de la violència i les conseqüències que arrosseguen aquells que la practiquen, malgrat vagin a la recerca d'una redempció, alhora que tracta també de les dificultats d'integració dels marginats, en una societat que es defineix a si mateixa com a civilitzada —el protagonista deixant de banda per la resta de la gent, recorden, de nou, *High noon*?— Un *western*, en definitiva, ple d'alè romàntic, sota el qual roman latent de forma continua la tragèdia, per mor d'un protagonista atrapat pel fatalisme desencadenat per una llegenda de la qual sembla impossible alliberar-se.

Finalment, i com a curiositat, encara que prou indicativa penso a l'hora de definir el caràcter del protagonista i també les intencions del director i els guionistes, m'agradaria matisar que el *gunman* era un malvat sanguinari, sempre disposat a assassinar encara que fos per l'esquena, mentre que el *gunfighter*, al contrari, era un cavaller magnànim i que si havia de matar ho feia sempre cara a cara i perquè no hi havia altra solució. Johnny Ringo sembla ser que va existir però segurament passarà més a la història pel retrat escèptic, solitari i fatalista que d'ell ens ha deixat el cinema, que no per la seva biografia, més propera a la del *gunman*. ■